Anul II Nr. 8-9 (20-21) August-Septembrie 2015

Buletin de ISTORIA PRESEI

■ **Publicaţie premiată de Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România** ■

Director:
CONSTANTIN POENARU

ISSN 2359 – 778X
ISSN-L 2359 – 778X

Din sumar:

● **Istoria presei locale – parte integrantă din Istoria presei naţionale**
● **Muzeul Presei Române. Pledoarie pentru un muzeu virtual**
● **Primele izvoare româneşti asupra dreptului presei (II)**
● **Reviste "manufacturiere" din judeţul Buzău**
● **Blogger sau corespondent voluntar**
● **Un mare comentator sportiv – Ion Ghiţulescu**
● **Apariţia şi dezvoltarea presei francofone din Istanbul în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (I)**

Journal de Constantin

EDI 9 SEPTEMBRE (28 Aout v. s.) 1864 — 19e ANNÉE. — N° 4467. 8 RE

Anul II Nr. 8-9 (20-21) August-Septembrie 2015

Buletin de ISTORIA PRESEI

Publicaţie lunară a Centrului Român de Istorie a Presei, primul institut particular de studii şi cercetări, creat oficial la 24 ianuarie 2014

De vorbă cu cititorii şi colaboratorii noştri

● **Ion N. Oprea (Iaşi):** Suntem onoraţi că ne-aţi trimis noi cărţi ale dumneavostră, articole şi studii diverse, toate despre istoria presei din zona de nord-est a Moldovei. Ne pare rău că ele nu au fost consultate de „contributorii" la *Istoria presei din România în date* (Ed.Polirom, Iaşi, 2012), aşa cum nu au fost consultate nici alte lucrări de bază ale unor istorici ai presei care nu sunt cadre didactice universitare sau care au lucrat înainte de 1989. Felicitări pentru distincţia primită din partea Federaţiilor Comunităţilor Evreeşti din România, pe care am consemnat-o la rubrica „Evenimente". Vom folosi şi celelalte materiale şi informaţii trimise, pe rând,în numerele viitoare ale BIP.

● **Miron Mihai (Bucureşti):** Primiţi, vă rog, gândurile noastre de bine. V-am trimis nişte documente pentru "Ordinul Ziariştilor", încă din martie a.c., le-aţi primit?

● **Viorel Frîncu (Buzău):** Dragă prietene, articolul tău despre *Reviste "manufacturiere"* a sosit exact la timp ca să-l inserez în acest număr dublu al BIP. Am primit şi *Almanahul Renaşterea buzoiană 2015,* în versiunea on-line, care are multe texte interesante şi despre care vom mai vorbi în numerele viitoare.

● **Iulian Boldea (Tg. Mureş):** A fost o vară ciudată. Să sperăm că vom trece şi peste cele ce vor veni.

● **Petre Cichirdan (Rm.Vâlcea):** Mulţumim că ne găzduieşti revista pe site-ul tău *culturaarsmundi.ro.* Lucrăm din plin şi suntem în prag de finalizare a postării *Buletinului de Istoria Presei* şi pe un blog sau site personal. Vom începe să publicăm în curând un serial despre revistele manuscrise publicate clandestin la Rm.Vâlcea în timpul liceului (1965-1970).

● **Zsold Iuliana (Secretariat Biblioteca Judeţeană "Astra" Sibiu)):** Drăguţ din partea dvs. că ne-aţi confirmat primirea *BIP* nr.5-7 (17-19) mai-iulie 2015. Pentru a fi însă consultat de cititori, ar trebui postat ca link pe site-ul Bibliotecii dv.

● **Dragomir Ciobanu (Jimbolia):** Mii de mulţumiri călduroase (că tot am avut o vară caniculară…) pentru cele două exemplare din cartea dv. *Două decenii de jurnalism în Jimbolia,* pe care ni le-aţi trimis. Am făcut o succintă prezentare a lucrării, insistând pe ceea ce ne interesează pe noi în primul rând, şi anume contribuţia la cunoaşterea trecutului jurnalistic local, ca parte integrantă a istoriei naţionale a presei.

● **Maria Danilov (Chişinău)):** Sărutări de mâini pen-tru că ne urmăriţi atent de fiecare dată. Gândurile noastre de bine vă însoţesc pretutindeni.

● **Ion Soare (Rm.Valcea):** Aştept un nou material de la tine. Ne-ar interesa o listă a publicaţiilor periodice vechi aflate la Filiala Vâlcea a Arhivelor Naţionale.

● **Dumitru Vlăduţ (Timişoara):** Mă bucur să aud că vrei să publici un volum de studii de istorie a presei alcătuit din materialele publicate deja în diverse reviste. Îl aşteptăm cu nerăbdare. Nouă când ne dai un articol?

● **Anca Ionescu (Bucureşti):** Îţi mulţumesc pentru că ne citeşti revista cu atâta atenţie. În general, BIP trebuia să conţină articole scurte şi multe informaţii. Am mai publicat însă şi studii mai lungi pentru că alţi cititori – istorici ai presei, într-adevăr – sunt interesaţi de aşa ceva. Cât priveşte plagiatorii şi aşa-zisele lucrări ştiin-ţifice „scrise" de puşcăriaşi – nu avem îngăduinţă!

Către Cititori !

Vă aşteptăm gândurile, opiniile, sugestiile, criticile şi colaborările cu cea mai mare dragoste. Fiţi alături de noi! Fiecare informaţie despre trecutul publicaţiilor sau ziariştilor, al radio TV sau tipografiilor constituie încă un grăunte uriaş pus la temelia Istoriei Presei.

NU UITAŢI: Ne puteţi citi zilnic şi pe două din site-urile binecunoscute de pe net: *culturaarsmundi.ro* şi *digital-library.ulbsibiu.ro*

CENTRUL ROMÂN DE ISTORIA PRESEI

Bilanţ - Programe - Direcţii -Perspective

S-au împlinit nu demult 18 luni de la înfiinţarea, la 24 ianuarie 2014, a Centrului Român de Istoria Presei, primul Institut particular de studii şi cercetări din ţara noastră. Bilanţul a un an şi jumătate de activitate este unul acceptabil, dacă ţinem cont de condiţiile dificile ale vremurilor pe care le traversăm, ca şi de lipsa oricărui sprijin financiar din partea statului sau o oricărui alt finanţator.

Iată câteva Direcţii şi Programe de acţiune, aşa cum au fost ele creionate în nr.3/martie 2014 al BIP:

● *C.R.I.P. nu va fi, cum se vor aştepta adepţii modului tradiţional de cercetare, o instituţie super-birocratizată, cu numeroase secţii sau sectoare de lucru, cu mulţi directori şi membri în consiliul ştiinţific, unii doar aleşi cu numele, altfel contribuţia lor fiind nulă.*

● *C.R.I.P. va fi mai mult decât un centru de cercetare şi documentare, va fi mai întâi „o stare de spirit", predispus la înnoire, la schimbare, la coagularea tuturor eforturilor creatoare ale celor ce vor îmbogăţirea Istoriei Presei cu date şi informaţii noi, cu cercetări şi studii riguros ştiinţifice, profund originale.*

● *C.R.I.P. îşi doreşte un colectiv dinamic de cercetători, mereu deschis unor noi orizonturi , dar şi unor noi „furnicuţe" gata să trudească în domeniul Istoriei Presei, nimic rigid, schematizat, politizat, stagnant în rutina actualelor „clişee universitare".*

● *C.R.I.P. doreşte să eficientizeze activitatea de cercetare, să înlocuiască hăţişul actual de hârtii, rapoarte, informări, punctaje etc. din institutele şi departamentele oficiale de cercetare cu activitatea concretă şi migăloasă de investigare „pe teren", în arhive, biblioteci, muzee, anticariate, colecţii particulare, doreşte să dea şanse egale şi democratice tuturor celor care vor să studieze şi să cerceteze în trecutul Istoriei Presei, de la noi şi de aiurea, indiferent că sunt doar simpli „amatori" în domeniu (precum Schliemann, descoperitorul Troiei) şi nu au doctorate, masterate şi super-specializări la Harvard, Cambridge sau Nu-ştiu-unde.*

● *C.R.I.P. va fi mai mult „un grup lărgit de cercetare", aşa cum se practică astăzi în toată lumea ştiinţifică, cu oameni din ţară, dar şi din afara ei, reuniţi pe Internet - rapid, direct, concret, eficient - fără bariere statale sau lingvistice, fără inconveniente instituţionale sau de atestare profesională, fără false ierarhizări şi proiecte de neatins.*

Bilanţ:

■ Alcătuirea unui colectiv de colaboratori pentru a edita lunar un *Buletin de Istoria Presei* (BIP).

■ Difuzarea BIP la toate cele 41 de biblioteci judeţene şi la Biblioteca Metropolitană, la 8 biblioteci universitare, la mai multe instituţii şi publicaţii cu preocupări de istoria presei, precum şi la circa 20 de cercetători în domeniu.

■ Premiul III conferit *Buletinului de Istoria Presei* de către Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România, după doar un an de activitate, la secţiunea Presa on-line.

■ Tabăra de cercetare de la Şirineasa a funcţionat cu 3 studenţi în vara anului 2014 (care au descoperit mai multe reviste bisericeşti la Biserica de lemn din sat. cf.BIP nr.7-8/2014) şi doar cu un singur om plătit în vara 2015.

■ Postarea BIP, pentru consultare, pe site-urile *culturaarsmundi.ro, digital-library.ulbsibiu.ro* şi *issuu.com/deutschesfreikorps/docs,* precum şi popularizarea sa în *Opinia naţională, Seniorii, Semn, Cultura vâlceană* etc.

■ Începerea constituirii Bibliotecii de Presă, prin achiziţii şi donaţii.

Perspective:

■ Continuarea editării lunare a BIP.

■ Finalizarea site-ului sau blogului C.R.I.P.,mai 2016.

■ Editarea unui volum de studii şi cercetări de istoria presei, iunie 2016.

■ Organizarea unei expoziţii *"Reviste manuscrise, reviste clandestine" (1964-1971),* la Bucureşti.

■ Afilierea la *"Société pour l'histoire des medias"* din Franţa.

■ Participarea cu o comunicare la ce-a de-a X-a Întâlnire a Istoricilor de presă, Valencia (Spania), 27-28 octombrie 2016.

■ Organizarea primului Simpozion regional de Istoria presei din Oltenia, Rm.Vâlcea, august 2016.

■ Deschiderea blogului (site-ului) *Contribuţii la "Muzeul virtual al Presei Române",* aprilie 2016.

■ Construirea unui depozit pentru colecţiile de reviste şi ziare de la Biblioteca de Presă din Şirineasa.

■ Distribuirea legitimaţiilor de membru al Grupului Român de Istoria Presei (în curs de constituire).

■ Acordarea de premii anuale cercetătorilor cu cele mai numeroase colaborări la *Buletin de Istoria Presei*

◙ MUZEUL PRESEI ROMÂNE ◙

• Pledoarie pentru un muzeu virtual •

România are un Muzeu al Presei Române, la Jimbolia, un orăşel aflat la graniţa de Vest a ţării. Poartă numele marelui om politic şi jurnalist bănăţean Sever Bocu, cel care a militat fervent pentru un regionalism creator în spaţiul unitar şi reîntregitor al Ţării. Muzeul a fost organizat prin stăruinţa poetului Petre Stoica (1931-2009), mutat aici cu locuinţa şi traiul, care a pus la dispoziţia autorităţilor locale întreaga sa colecţie de ziare şi reviste vechi, acte şi documente de presă, obiecte şi materiale diverse care au aparţinut unor ziarişti sau unor redacţii de gazete. Iar autorităţile – în speţă Consiliul Local şi Primăria Jimbolia - au oferit spaţiul adecvat şi l-au amenajat cu ajutorul unei fundaţii culturale româno-germane din oraş. Inaugurat în 2007, muzeul adăposteşte pe cei 600 mp mii de ziare şi reviste din ţară şi diaspora, ordonate cronologic în patru perioade – secolul XIX, 1900-1950, 1951-1989, după 1990, almanahuri, calendare, legitimații, cărți de vizită, fotografii, foi, plicuri și cărți poștale cu antet, monografii, cărți de istorie a presei și de reportaje etc.

Amplasarea marginală a oraşului, la circa 600 km de Capitală şi în afara rutelor turistice tradiţionale, face ca acest muzeu să nu se bucure de un aflux corespunzător de vizitatori, exponatele sale nefiind cunoscute cum ar trebui. Dar şi alte instituţii muzeale din lume, mult mai celebre şi aflate în ţări şi oraşe cu milioane de turişti anual, simt nevoia în ultima vreme să-şi depăşească funcţia statică de spaţii de depozitare ale unor valori culturale universale. Iar tehnica modernă le oferă posibilitatea "ubicuităţii", prin crearea pe net, ca alternativă a cunoaşterii instantanee şi fără limită de distanţă, a unor muzee virtuale.

***Iată de ce susţinem şi noi cu toată convingerea o asemenea iniţiativă încă de la apariţia, anul trecut, a acestui* "Buletin de Istoria Presei".**

Ideea creării unui astfel de Muzeu virtual al Presei Române s-a pus încă din anul 2008, la primul Congres de Istorie a Presei de la Macea, lângă Arad, prin glasul cercetătorului şi universitarului Marian Petcu, care a încercat să realizeze acest site multimedia sub auspiciile Asociaţiei Române de Istorie a Presei, al cărei vicepreşedinte a fost mulţi ani. Fără succes. Căci Asociaţia a arătat în cei 7 ani de existenţă că nu are capacitatea de a lucra ca o entitate, iar membrii săi îşi văd doar de interesele personale, abia venind la singura manifestare colectivă, la congresele anuale.

Pe Internet au început să te invite la vizitare tot mai multe site-uri sau bloguri ale unor muzee virtuale – şi nu doar din domeniul istoriei presei:* muzee de istorie locală sau regională, muzee ale unor case memoriale, muzee ale literaturii etc. *Rămas fără sediu, revendicat de urmaşii proprietarilor,* "Muzeul Literaturii Române" *a fost silit să plece în pribegie şi să se adăpostească, temporar, în nişte încăperi la fosta Casă a Scânteii, atât cu personalul de cercetători, cât şi cu inestimabilele colecţii de documente care privesc majoritatea scriitorilor de frunte ai ţării. În aceste condiţii nu mai poate fi vorba de re-organizarea spaţiilor de expoziţii permanente la noul sediu şi nici de vizitarea sa de către doritori. Aşa că se încearcă crearea pe net a unui muzeu virtual, care să poată fi accesat de oriunde şi de oricine.

Până la finalizarea de către profesorul Marian Petcu a* Muzeului virtual al Presei Române *în varianta concepţiei sale, vom strânge în continuare documente* (reviste şi ziare digitizate, fotografii, documentare şi mărturii video şi audio, adrese de link-uri privind istoria presei), *pe care le vom plasa pe un blog sau site provizoriu pentru a fi văzute de cei interesaţi. În viziunea noastră, Muzeul ar trebui organizat cronologic, iar fiecare perioadă să fie ilustrată cu publicaţiile periodice apărute atunci, cu imagini şi mărturii despre epoca respectivă, ca şi despre gazetarii şi redacţiile în care lucrau. Avem însă nevoie de un server puternic care să găzduiască Muzeul.

Am dori ca întreg tezaurul Muzeului virtual al Presei Române să se constituie nu doar din donaţia colecţiilor personale şi ale Centrului Român de Istoria Presei, ci să fie o operă colectivă, aşa cum se alcătuieşte pe Internet uriaşul proiect *"Europeana 1914-1918"*, despre care am scris în revista noastră de mai multe ori. Fiecare să ne trimită prin e-mail materialele de istoria presei pe care le are pentru a le integra în ansamblul Muzeului, cu menţionarea, desigur, a tuturor donatorilor. Iar aici un rol principal îl au cercetătorii locali, care cunosc mai bine presa de acolo.

Istoria presei locale, parte integrantă din Istoria presei naţionale

— Semnificaţia unei cărţi —

Istoricii din toată lumea acordă în ultima vreme tot mai mare atenţie istoriei locale sau regionale. Cunoaşterea trecutului unor localităţi chiar şi dintre cele mai mici ca întindere, cercetarea arhivelor şi a presei acestora pot scoate la lumină date, informaţii şi mărturii extrem de preţioase pentru configurarea mai exactă a unor evenimente sau perioade istorice din ansamblul general al istoriei naţionale. În acest context, lucrările de istorie a presei apărute în diverse zone ale ţării, tot mai numeroase, nu sunt doar o manifestare a unui patriotism local exacerbat, ci constituie contribuţii serioase, bine documentate pentru întregirea corespunzătoare a istoriei naţionale a presei din ţara noastră.

• • •

Dragomir Ciobanu, profesor şi director de instituţii şcolare şi culturale în Jimbolia, şi **Marian Rotaru**, consilier pe probleme de integrare europeană şi relaţii publice la Primăria Jimbolia, şi-au pus la un loc toate cunoştinţele, informaţiile şi amintirile despre publicaţiile periodice apărute în orăşelul lor şi au tipărit o lucrare care se cheamă ***Două decenii de jurnalism în Jimbolia,*** pe copertă, şi *Două decenii de la apariţia primei publicaţii în limba română. Contribuţii la istoria presei din Jimbolia. Ediţie jubiliară,* în pagina de titlu şi în descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României.

Partea interesantă a colaborării dintre cei doi autori este că amândoi sunt "făcători" de ziare locale după 1989, iar istoria presei scrisă de ei este în mare parte o "istorie trăită pe viu", astfel că dincolo de rigoarea ştiinţifică şi bine documentată a lucrării străbate adeseori accente subiectiv-nostalgice după un trecut jurnalistic comun, cu multe şi inerente momente de agitaţie, bucurii şi necazuri, împliniri şi aşteptări, aşa cum e viaţa cotidiană la orice gazetă. Presa locală este o sursă obligatorie pentru cunoaşterea trecutului.

Cartea are 125 de pagini şi a apărut la Editura Artpress din Timişoara, în acest an, sub auspiciile Primăriei şi Consiliului Local Jimbolia. S-a plecat de la aniversarea a 20 de ani de când o echipă de entuziaşti redactori locali, formată din Remus Boca, Cornelia Holovati, Kaba Gábor şi Doru Timofte, au conceput şi tipărit la 2 februarie 1995 primul număr al publicaţiei săptămânale *Observator de Jimbolia*, şi s-a ajuns la descrierea tuturor periodicelor apărute după 1989, dar şi la o scurtă enumerare a publicaţiilor scoase înainte de 1944, toate doar în limbile germană şi maghiară.

Prima publicaţie periodică apărută la Jimbolia (Hatzfeld – în limba germană, Zsombolyai – în limba maghiară) a fost *Hatzfelder Sontags Zeitung* (Ziarul de duminică al Hatzfeldului), în 1883, urmată de alte nouă în germană şi trei în maghiară. Între anii 1945-1948 s-a editat foaia săptămânală *Ştiri sportive,* scoasă de Sindicatul local împreună cu Districtul de fotbal al Plasei Jimbolia, singura publicaţie până în 1989.

După adoptarea noii Constituţii a României din 1991, libertatea de expresie şi-a reintrat în drepturile sale legitime şi a dat posibilitatea apariţiei unor publicaţii şi la Jimbolia. Mai întâi a fost *Observator de Jimbolia* (2 febr. 1995-13 oct.2000, cu Dragomir Ciobanu ca redactor-şef între 1998-1999), prima publicaţie în limba română din localitate, care îşi încetează apariţia după 291 de numere, schimbându-şi numele de la 20 oct. 2000 în *Observator,* ceea ce sugera o extindere a ariei de informare şi difuzare, dar care va sucomba şi ea după numai un an, la 15 febr. 2001. De la nr.7 (18) din 22 febr.2001 îşi ia o nouă denumire: *Noul Observator*, dar numai până la 9 august 2002 când dispare definitiv. Sorin Pavel şi Marian Rotaru scot câteva luni bilunarul *Jimbolianul* (14 febr.-16 mai 2003). A urmat la 8 martie 2004, *Gazeta de Jimbolia*, cu întreruperi şi dese schimbări redacţionale până în 2007, când se redenumeşte *Gazeta bănăţeană,* fără a mai putea însă supravieţui. Un săptămânal *Habitat,* în 1995, nu a rezistat decât două numere, iar *Business opportunities in Romania* (engleză) şi *Geschäftsmöglichkeiten in Rumänien* (germană) au fost două reviste de reclame comerciale efemere prin 1999. Au mai apărut vreo patru reviste şcolare şi două publicaţii editate de Primăria Jimbolia între 2001-2015, fără periodicitate clară.

Cartea mai conţine un capitol despre "Prezenţa poetului Petre Stoica în presa locală" (întemeietorul Muzeului Presei Române), multe facsimile şi fotografii, opinii despre presa locală.

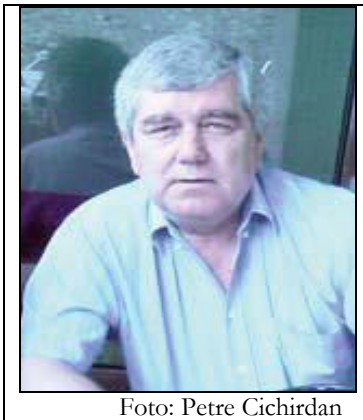

Foto: Petre Cichirdan

Primele izvoare româneşti asupra dreptului presei

(Partea a II-a)

*

Constantin Poenaru

Presa din Ardeal. După 11 iunie 1781 – dată la care Iosif al II-lea hotărî să acorde libertatea tiparului, „încuviinţând chiar şi criticele îndreptate contra principelui ţării, mai ales dacă autorul garantează cu numele său adevărul celor publicate, şi ordonând ca afişelor, ziarelor, rugăciunilor să li se dea imprimatur după o cercetare sumară”[1] - în Transilvania frământată de acute lupte pentru drepturi burgheze şi naţionale încep să apară o serie de publicaţii în limba maghiară şi germană[2], ca *Intelligenxblatt* (Foaia intelecualităţii, 1771), *Siebenbürger Zeitung* (Ziarul ardelean, 1784), *Siebenbürger Bote* (Curierul ardelean, 1792), *Erdélyi magyar hirvivö* (Vestitorul maghiar din Transilvania, 1790) ş.a., urmate imediat de încercările infructuoase ale unor cărturari şi patrioţi, pătrunşi de ideile iluminismului, de a scoate gazete şi în limba română. Rând pe rând, însă, iniţiativele şi proiectele lui Ioan Molnar-Piuaru, Paul Iorgovici, Alexie Lazaru, Peter Barth sau Uroş Nestorovici[3] eşuează fie din cauza refuzului autorizaţiei de către stăpânire, fie din lipsă de mijloace materiale. Doar *Biblioteca Românească* a lui Zaharia Carcalechi (scoasă lui Buda) va apare sporadic în 1821, 1829-1830, 1834.

Clasele dominante din Transilvania, ca şi autorităţile habsburgice, nu vedeau cu ochi buni interesul tot mai mare al românilor faţă de presă. De aceea, în ciuda libertăţii tiparului, acordată – formal! – tuturor, dezvoltarea publicisticii în general, şi a celei româneşti în special, era serios împiedicată „mai ales din cauza cenzurii care supraveghea cu severitate să nu se strecoare în coloanele ziarelor idei primejdioase pentru clasele dominante şi pentru Habsburgi.”[4] Dar presa transilvăneană va găsi resurse să depăşească aceste obstacole, transformându-se într-o puternică şi temută armă de luptă. Ea va fi, după aprecierea istoricului literar Ioan Breazu, „laboratorul uriaş al conştiinţei naţionale”[5], în care vor arde şi se vor decanta atâtea visuri frumoase.

Codul Calimachi. Ultima legiuire importantă dinainte de apariţia primelor gazete româneşti pe teritoriul ţării noastre [6], în cuprinsul căreia se vor face referiri şi la relaţiile dintre autori şi tipografi, este *Codul civil* din

---

[1] Cf. E.V.Zenker, *Geschichte der Wiener Journalistik von den Anfängen bis zum Jahre 1848*, Wien und Leibzig, 1892, p.62-62: “Kritiken, wenn es nur keine Schmähschriften sind sie mögen nun treffen, wen sie wollen, von Landesfürsten an bis zum Untersten, sollen besonders wenn der Verfasser seinen Namen dazu drucken Lässt, und sich also für die Wahrheit der Sache dadurch lässt, und sich also für die Wahrheit der Sache dadurch als Bürge darstellt, nicht verboten werdwn…Anschlagzzettel, *Zeitungen*, Gebeter und dgl.hat der bei jeder Landesstelle referirende Rath nur kurz zu untersuchen und das imprimatur zu ertheilen”. Apud Ioan Lupaş, *Contribuţii la istoria ziaristicei româneşti ardelene*, Sibiu, 1926, p.5.

[2] *Din istoria Transilvaniei*, (Autori: Constantin Daicoviciu, Ştefan Pascu, Victor Cheresteşiu, Ştefan Imreh, Alexandru Neamţu, Tiberiu Morariu), ediţia a II-a, Ed. Academiei RPR, 1961, vol.I, p.285.

[3] Pentru amănunte : Constantin Antip, *Istoria presei*, Bucureşti, 1973, şi *Contribuţii la istoria presei române*, Bucureşti, 1964; Ilarie Chendi, *Începuturile ziaristicei noastre (1789-1795),* Orăştie, 1900; Jakab Elek, *Az erdélyi hirlapirodalom története 1849 – ig,* Budapest, 1882; Nicolae Iorga, *Istoria presei româneşti la primele începuturi până la 1916*, Bucureşti, 1922; Vasile Popeangă, *Presa pedagogică din Transilvania (1860-1918)*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1966, p.69.

[4] *Din istoria Transilvaniei*, p.287-289.

[5] I. Breazu, *Presa Tansilvaniei*, în *Literatura Transilvaniei* (Studii, articole, conferinţe), Buc., Casa Scoalelor, 1944, p.114.

[6] *Courier de Molavie*, apărut în februarie 1790, la Iaşi, din dispoziţia cneazului Potemkin, conducătorul armatelor ruse aflate în război cu turcii, era un organ de informare al armatelor ruse, redactat în limba franceză (vezi C.Ciuchindel, *Despre începuturile presei româneşti. “Courier de Moldavie”*, în *Limba şi literatură,* II, 1956, p.349-366; I.Pervain, *Courier de Moldavie, primul ziar apărut la noi*, în *Steaua*, 1955, nr.10; D. Simonescu, *Primul ziar tipărit pe pământul ţării noastre*, în

Moldova, al lui Scarlat Calimach (1817). Cunoscut îndeosebi sub numele de Codul Calimach, acest corp de legi a avut ca izvor principal proiectul Codului civil austriac din 1818. Reflectând începuturile descompunerii feudalismului şi ale formării relaţiilor capitaliste, Codul Calimach oferea „un cadru juridic larg care dădea expresie celor mai noi cerinţe de gândire juridică şi politică, impuse de dezvoltarea noilor forţe economice în plină expansiune”.[7]

În Hrisovul din 1817, prin care promulga acest cod, domnitorul Alexandru Scarlat Calimach spunea (cf. Theodor Codrescu, *Uricariul*, IV,p.300 şi urm.): „Am mai găsit de cuviinţă a adăogi unele *legi trebuitoare* şi despre materii neobişnuite bătrânilor, încât ele erau lor necunoscute, şi altele earăşi despre pricini ce tratează altfeliu în vremile noastre: precum despre alcătuiri între autori şi tipografi...”[8] Necesitatea legiferării unor atari probleme venea din aceea că activitatea editorială luase la începutul secolului al XIX-lea un avânt deosebit.

Pentru prima dată în literatura juridică de la noi, Codul Calimach tratează amănunţit şi argumentat raporturile ce se creează între autor şi tipograf (care era şi editor totodată), drepturile şi îndatoririle fiecăruia, contractul pentru tipărirea şi vânzarea unei cărţi.

Întrucât aceste reglementări sunt foarte puţin cunoscute astăzi, cu toate că în 1958 codul a fost retipărit într-o ediţie critică[9], vom reproduce în continuare toate cele opt paragrafe în discuţie, pentru a le avea astfel la îndemână, pentru studiu şi comparaţie cu legiferările ulterioare în materie (în speţă Legea presei din 1862):

„...&1552. Dacă alcătuitoriul unui B) Contractul pentru tipărirea şi vânzarea unei cărţimanuscript, tocmindu-se, va da cuiva dritul de a-l tipări şi a-l vinde, se leapădă prin această tocmală de dritul de a încredinţa tipărirea acestui manuscript la altul.

&.1553. Autoriul este datoriu să dea manuscriptul său după tocmală, iar tipograful ca să-i plătească îndată după primirea manuscriptului preţul tocmit.

Drituri şi îndatoriri între autor şi tipografu

&.1554. Dacă autoriul nu va da manuscriptul la termin sau după chipul tocmit, poate tipograful să se tragă din tocmală şi să ceară şi despăgubirea sa, dacă nu i s-au dat manuscriptul de către autor.

&.1555. Dacă s-au hotărât numărul exemplarelor de cărţi, datoriu este tipograful să ceară învoirea autoriului pentru toată de iznoavă tipărirea şi să închee noă tocmală.

&.1556. Pînă a nu se vinde cărţile ediţiei de mai înainte, nu are voe autorul să facă de iznoavă ediţie, spre păgubirea tipografului sau a vînzătoriului de cărţi.

&.1557.Driturile autorului pentru de iznoavă tipărirea sau ediţie, fiind personalnice ce, nu trec la moştenitorii lui (&.&.580 şi 687).

&.1558. Dacă autorul au primit asupră-şi alcătuirea unei cărţi după proiectul ce i s-au pus înainte de către tipograf, nu poate să ceară altă ceva afară de tocmita plată.

&.1559. Aceste regule se aplicarisesc şi la tipărirea hărţilor gheografice, ihnografice[10] şi topografice.”[11]

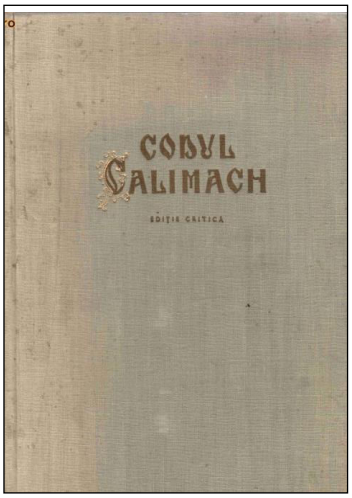

Ca şi *Legiuirea Caragea* (1818) din Muntenia, *Codul Calimach* va acţiona în Moldova până la 1832, când va intra în vigoare Regulamentul organic, valabil pentru ambele principate. Prevederile sale despre tipografi şi autori vor rămâne, însă, în continuare ca punct de referinţă, fără a putea consemna, totuşi, în această perioadă judecarea vreunei pricini corespunzătoare. Elementele normative în cauză, îndeosebi cele privind dreptul de autor, vor trece, cu modificările de rigoare,în corpul Legii presei din 1862, semn al recunoaşterii competenţei şi autorităţii cu care au fost formulate la vremea respectivă. Chiar dacă nu reglementa decât regimul cărţilor (fiindcă ziare româneşti nu apăreau), *Codul Calimach* şi-a avut rolul său în epocă, anticipând, parcă, apropiata naştere a presei naţionale.

Studii şi materiale de istorie medie, I, 1956, p.343-351). *Fama Lipschii*, 1827, deşi în româneşte, a apărut la Leibzig (vezi Marina Cristea, *Primul ziar românesc: Fama Lipschii*, în *Gazeta literară*, 3 febr.1966, p.3.)

[7] Traian Ionaşcu, *op.cit*., p.15-16.

[8] Apud S.G. Longinescu, *op.cit*., p.286.

[9] *Codul Calimach* (ediţie critică întocmită de Colectivul pentru vechiul drept românesc, condus de acad.Andrei Rădulescu), Ed. Academiei RPR, 1958, 1016 + planşe.

[10] *Ibidem*, p.541 şi 543.

[11] Planuri pentru construcţii de clădiri, planuri de oraşe etc.

Publicații „manufacturiere” din județul Buzău

■

Viorel Frîncu

Primele iniţiative de a edita publicaţii „manufacturiere” au aparţinut elevilor Seminarului Teologic „Kesarie Episcopul” din Buzău.

În decembrie 1922, Constantin Săndulescu [-Verna], viitor artist plastic, restaurator şi publicist (n. 12 iunie 1906, Pătârlagele, jud. Buzău - m. 1963, Buzău), elev în clasa a IV-a a Seminarului, redactează revista literară *Foaia distractivă*, publicaţie săptămânală, cu apariţii neregulate (decembrie 1922-1924). În formatul 16 x 10 cm (4 şi 6 pagini), revista este redactată în manuscris şi apoi şapirografiată, aceasta cuprinzând creaţii literare ale elevilor din clasa a IV-a a Seminarului. În anul 1924, publicaţia îşi schimbă titlul, devenind *În repaos.*

Continuatoare a publicaţiei *Foaie distractivă*, în anul 1924 apare *În repaos,* „revistă artistică - literară a clasei a VI-a Seminarul Buzău”. În acelaşi format ca şi precedenta, publicaţia inserează în paginile sale mici schiţe literare originale, versuri, cântece, glume, maxime, folclor. Dintre redactorii şi colaboratorii revistei: Constantin Săndulescu (iniţiatorul revistei), Nicolae Măgureanu, Nicolae Bălan, Gheorghe Găgescu, Vasile Cojocaru, Zaharia Bîlbîie, Constantin Popescu ş.a. Revista - olografă şi multiplicată prin şapirografiere - îşi va înceta apariţia în toamna anului 1925, când iniţiatorul şi primii patru colegi menţionaţi mai sus au început să scrie la revista şcolară *Muguri*, „revista Seminarului din Buzău”, ce „apare odată pe lună sub conducerea unui comitet de elevi ai Seminarului din Buzău, sub îngrijirea domnului profesor D. Mărăcineanu”.

Parcă trasă la indigo, la 1 octombrie 1935, tot seminariştii buzoieni, încălcând regulamentele şcolare, editează „clandestin” publicaţia bilunară *Stropi de lumină,* „revistă literară a clasei a şasea de seminar”. Scrisă de mână, în format: 21 x 17 cm (mss.), 30 x 21 cm (copie, 8 p.), publicaţia este condusă de elevii Aristide N. Popescu (director) şi Gabriel Cocora (secretar de redacţie), ultimul viitor teolog, istoric şi publicist. Revista este multiplicată prin şapirografiere şi distribuită discret elevilor seminarişti. Pe prima pagină scria: „Nu ştim cum va fi primită în cercurile intelectuale această timidă încercare a noastră. Suntem însă convinşi că vom fi înţeleşi pe deplin măcar de voi, şcolarii, ale căror bucurii sau dureri ne sunt comune. Aceştia ne vor fi de mult folos, căci pe lângă sprijinul sufletesc, ar fi şi un îndemn de a continua lupta noastră. O revistă chiar cu un caracter interşcolar, se scoate cu greutăţi, care sunt cu atât mai mari, cu cât cei ce o scot sunt mai neexperimentaţi. Vă cerem deci concursul material şi spiritual. Cu aceste speranţe frumoase, păşind în ogorul scrisului românesc, gândul nostru se îndreaptă spre Bunul Dumnezeu, rugându-l ca sămânţa pe care noi o vom arunca în acest ogor să dea roade cât mai frumoase şi îmbelşugate”. Din cuprinsul primului număr: versuri de Aristide N. Popescu, „În vacanţă”, proză de Nicolae Mărgărit, „Patriotismul, în poezia noastră lirică”, de Gabriel Cocora, colţul vesel, creaţii literare cu un pregnant mesaj patriotic-educativ, epigrame, glume şi hazuri, poşta redacţiei. În numărul 2, în editorialul de pe prima pagină se arăta: *„Sîntem urmaşii unei generaţii care şi-a făcut din dragostea de ţară un crez sfînt, pe care l-au apărat, la nevoie, cu armele şi cu viaţa lor. Din marea şi înălţătoarea lor pildă, atât în vremuri de război, cît şi în vremi de pace, se desprinde astăzi, mai imperios decît oricînd, în drumul lor, care e mai mult decît o poruncă: Munciţi”.* Cu numărul 2, revista şi-a încetat apariţia, fiind suspendată de profesorul de limba română, pentru că elevii nu aveau dreptul să scoată astfel de publicaţii.

Aceeaşi soartă o va avea şi publicaţia *Crepuscul*, apărută, în

anul 1936, la iniţiativa unui grup de elevi seminarişti din clasa a VI-a. Revista literară, în 8 pagini, trasă la şapirograf, fără ştirea cadrelor didactice, includea texte semnate de: Mărgărit Nicolae, Tudor Vasilescu, Moş Pătru (proză) şi o colaboratoare, Angela Dumitrescu (versuri). La pagina distractivă, întâlnim numele lui Constantin Popa, Mircea Davidescu şi Mihail Popescu. După trei numere, revista are acelaşi deznodământ ca şi precedentele: este depistată de profesorul de limba română şi suspendată.

La o distanţă temporală de 60 de ani, Constantin-Corneliu Deneş (n. 22 febr. 1942, Bucureşti), poet, prozator, epigramist, eseist, publicist şi editor, locuitor al micuţei urbe montane Nehoiu, împreună cu istoricul literar Alex. Oproescu, directorul Bibliotecii Judeţene „V. Voiculescu" Buzău, „inventează", la 21 mai 1996, publicaţia *Gafa,* „revistă de atitudine jignitoare neintenţionată", ce iese „o dată în viaţă", „încă o dată" (18 apariţii neregulate), în formatul 29,5 x 21 cm (8 p.). Publicaţia este dactilografiată şi multiplicată discret, cu „complicitatea" secretarei de la S.C. „Foresta" Nehoiu, în tiraj bibliofil. Distribuţia revistei este pusă în practică de cel care s-a autointitulat „Gaffer-şef", Constantin Deneş, iar redacţia este la domiciliul editorului. Scrisă în întregime de C. Deneş, editorul are deviza: „Gafez, deci exist!". Subiecte din mica urbe abordate ironic în proze umoristice, catrene, epigrame, rondeluri etc. Tiparul, sponsorul şi cititorul: „necunoscuţi".

Acelaşi Constantin Deneş recidivează în acelaşi registru în august 1999, când editează publicaţia *Copacul,* „revistă umoristică efemeră silvică, din Curbura Carpaţilor". Număr unic. În formatul 29,5 x 21 cm (12 p.), publicaţia „se oferă gratuit amicilor". Realizatorul revistei, cel care o şi scrie, o dactilografiază şi o multiplică cu aceeaşi secretară complice, într-un tiraj bibliofil, a intenţionat şi a reuşit, cu mult umor şi de bună calitate, să realizeze o publicaţia care să ţină loc de program „Festivalului copacilor netăiaţi" de la rădăcina umorului, manifestare anunţată a avea loc „miercuri, 11 august 1999, la Casa de cultură din localitate", chiar în ziua eclipsei. Din cuprins: epigrame, catrene, schiţe dramatizate, cuplete, scenete.

Odată cu creşterea performanţelor tehnicii de calcul, se trece la realizarea de publicaţii „manufacturiere" prin tehnoredactare computerizată, după cum urmează.

Ziaristul, poetul, traducătorul, prozatorul şi epigramistul Gheorghe Mincă (n. 4 sept. 1942, Broşteni, jud. Argeş - m. 31 oct. 2012, Buzău), secretar de redacţie la săptămânalele *Amprenta,* publicaţie a Inspectoratului Judeţean de Poliţie Buzău, şi *Pâinea vieţii*, editat de Fundaţia „Sfântul Sava de la Buzău", este primul care utilizează computerul în realizarea unei reviste literare prin forţele proprii.

Astfel, în aprilie 2001, scoate primul număr al revistei *Ecce*, în formatul 21 x 14,5 cm (12 p.). Beneficiind din plin de logistica ambelor redacţii - *Amprenta* şi *Pâinea vieţii* -, îşi imprimă publicaţia, concepută şi scrisă de unul singur, într-un tiraj confidenţial, cu precizarea editorului: „Se dăruie cu o caldă încredere prietenilor". Fără articol-program, fiecare număr al publicaţiei este tematic. Tema primului număr se intitulează „Din poezia religioasă a lumii şi alte poeme", în revistă fiind inserate, în exclusivitate, lucrări semnate de Gheorghe Mincă. Cel de-al doile număr poartă titlul „Tirania Epi-Gramaticului" și este dedicat, depotrivă, epigramei dar și poeziei satirice. Sunt inserate dueluri umoristice - „La o cafea", semnat de Nicolae Paul Mihail și replicile lui Geo Olteanu, „Nicomah și partida de șah", și ale lui Marius Delavale (pseudonim literar al lui Gh. Mincă), „Taci" („Ce uită Nicomah când bea cafea)". În celelalte pagini ale publicaţiei sunt incluse traduceri din sonetele lui Shakespeare, poezii satirice și epigrame, toate semnate de Gh. Mincă.

GAFA

SUPER...stiţioasă!

REVISTĂ DE ATITUDINE JIGNITOARE NEINTENŢIONATĂ

ANUL V, NR. 2 (13)-GAFFER ŞEF *Constantin Deneş*-vineri/1 septembrie 2000

(G)aforismul zilei: „Un ciolan dacă vedem/Noi îl roadem în tandem!"

SPERANŢE..., SPERANŢE!

(peisaj electoral nehoian, reprodus şi de revista GAFA)

Într-o lene democrată, fulgul se ridică-n aer
De pe rata excitată cu-n auto... scărmănat
Pe nisipul scurtei plaje dintre iarbă şi ce-a dat
Dumnezeu, pe-aceste locuri: Un Buzău torcând un caier.

Da, un caier lung din ape, între maluri de agat,
Chiar pe unde zi sau noapte, ipotetic mă încaier
Cu o muză ce-mi retează, ca o pânză de bonfaier,
Madrigale forestiere cu venimul nefardat.

Asta-i lirica ce-mi pare c-o inspiră anotimpul
Brumelor electorale cu-acel strat de celuloză
Risipit între ghirlande fin parafrazând Olimpul
Poeziei adunate sub o grea apoteoză,

Eu jertfind urnelor toamnei, printre lauri, numai „ghimpul"
Unui mărăcine comic şi cu măciulia roză.

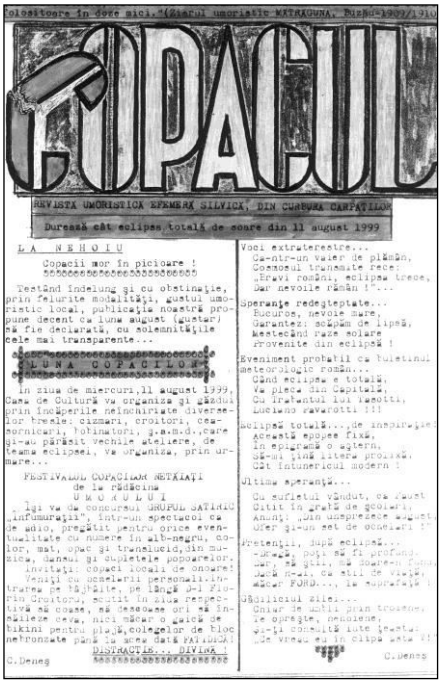
Colositoare în doze mici. "(Ziarul umoristic MATRAGUNA, BUZAU-1907/1910

COPACUL

REVISTA UMORISTICA EFEMERA SILVICA, DIN CURBURA CARPATILOR

Durează cât eclipsa totală de soare din 11 august 1999

LA NEHOIU

Copacii mor în picioare !

Testând îndelung şi cu obstinaţie, prin felurite modalităţi, gustul umoristic local, publicaţia noastră propune decent ca luna august (guster) să fie declarată, cu solemnităţile cele mai transparente...

LUNA COPACILOR

în ziua de miercuri,11 august 1999, Casa de Cultură va organiza şi găzdui prin Inaugurările neîncheiate diverselor breasle: cizmari, croitori, ceasornicari, tolinatori, ş.a.m.d.,care şi-au părăsit vechile ateliere, de teama eclipsei, va organiza, prin urmare...

FESTIVALUL COPACILOR NETĂIAŢI de la rădăcina UMORULUI

şi va de concursul GRUPUL SATIRIC „Infumuraţii", într-un spectacol cu de adio, pregătit pentru orice eventualitate cu humere în alb-negru, roşu, mat, opac şi translucid, din muzica, danaul şi cupletele popoarelor.

Invitaţii: copaci locali de onoare! Veniţi cu semnelii personalităţilor trăite pe lângă, pe lângă D-l Florin Croitoru, scutit în ziua respectivă de cosse, să descoase ori să Inaugureze ceva, nici măcar o gaică de bikini pentru plajă,colegelor de bloc nefrunzate până la acea dată PATRICIA DISTRACTIE... DIVINA !

C.Deneş

Voci extraterestre...

Ca-ntr-un valer de plâns,
Cosmosul trunzite rece:
„Bravi roşii, eclipsa trece,
Dar nevoile rămân !"...

Speranţe redeşteptate...

Bucuria, nevoie mare,
Garantez: scăpăm de lipsă,
Mestecând raze solare
Provenite din eclipsă !

Eveniment probabil cu buletinul meteorologic roşu...

Când eclipsa e totală,
Ne piere din Capitală,
Cu trabantul lui Iacobiţ,
Lucrăm răvăşiţi !!!

Eclipsă totală...de împarţeţ

Acestă eppoce fixă,
In epigramă o eşterni,
Dă-mi ţină litere proţiză,
Cât Intunericul modern !

Ultima speranţă...

Cu sufletul vândut, ca Faust
Citit în greţ de geolog,
Anunţ: „Din unspreţece August
Ofer şi-un set de ochelari !"

Pretenţii, după eclipsă...

Ochelari puţi să fi pretenţi,
Iar, în şfârţ, ei se-ncăpăţână
Dacă n-ai ce ştii de viţă,
Mănâncă FORM..., la supreţă !

Sărbătoarea zilei...

Chiar de mihi prin troţon,
Ie oprişte, neuţine,
Vi-ţi conştiţă lute ţeţtu,
De vreţu du-ţi clipa ăţtă !

C.Deneş

2010 - nr.2, 5-11 iulie 2010 - nr.3 şi mai 2012 - nr.4). Concepută şi scrisă în întregime de prof. Petrache Plopeanu, acesta declară tranşant scopul publicaţiei şi mijloacele prin care să-l atingă: *„Ne-am săturat de lucruri serioase care ne bagă în mormânt prea devreme, de aceea: proclamăm începutul Erei Neseriozităţii şi CAMPANIA ÎMPOTRIVA PROSTIEI! Ca să ne atingem acest scop, adică să creăm o stare absolută de neseriozitate, trimiteţi-ne orice of serios al vostru cu un pseudonim neserios, noi vom face să arate altfel povestea ta şi-o vom arăta lumii întregi. Te-a jignit cineva, pe nedrept, o instituţie şi-a bătut joc de tine, cineva încearcă să te prostească, trimite-ne poveste ta! Cunoşti poveşti despre matrapazlâcurile concetăţenilor tăi, trimite-ne povestea! Ai surprins foto o situaţie prostească, trimite-ne imaginea. Nu avem nevoie de numele voastre, avem nevoie de poveştile voastre! Motto-ul de azi:* ***n-are rost să fim serioşi că tot aia e!"***

După o pauză de doi ani, îşi reia apariţia în mai 2012, an electoral, cu o notă adresată cititorilor: „***CĂTRE POPOR!*** *Papagalul și-a reluat apariția după un timp lung petrecut în «țările reci» ale crizei. A revenit în Râmnicul nostru care tocmai stă să dea în clocot, în clocotul electoral, doar nu vă gândeați că între timp un Vezuviu, sau o Etnă și-au făcut apariția și pe meleagurile noastre mioritice! Cu toate că ar fi uneori necesar un asemenea vulcan, când vezi că de la mic la mare toată lumea se înghesuie să devină «catindat» la Primăria municipiului. Poate pe unii dintre aceștia i-ar mai învăța cu bunele obiceiuri ale consecvenței și nu ar mai schimba un partid cu altul, precum își schimbă șosetele, doar pentru a dobândi sprijin de la vechiul adversar, devenit acum iubit înfocat. Deh! Nu suntem noi ploiești, da' republicani tot suntem și în acest spirit, trădare să fie, da' să o știm și noi!*" (p. 1).

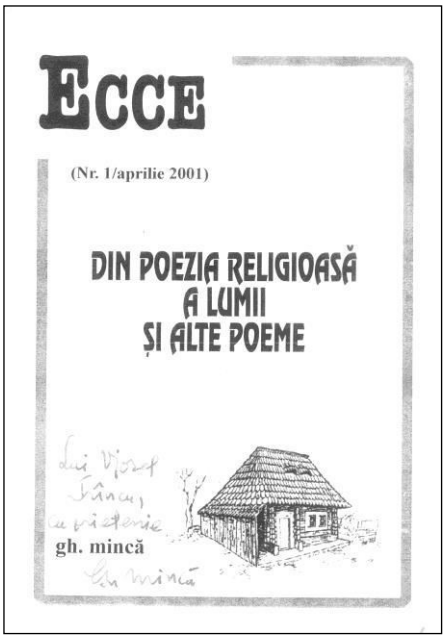

Aici se sfârşeşte periplul publicaţiilor „manufacturiere" din judeţul Buzău, până în prezent, dar cine ştie ce ne va rezerva viitorul?

ECOURI LA MATERIALELE PUBLICATE ● BIP nr.5-7 (17-19) mai-iulie 2015

„Profesori universitari – protectori ai escrocilor din puşcării"

În BIP nr.5-7 (17-19) mai-iulie 2015 scriam un amplu articol despre practica profund imorală, ilegală şi care încalcă orice deontologie profesională a unor profesori universitari, care, contra unor sume de bani şi alte avantaje materiale, au prefaţat şi au girat cu calitatea lor didactică tipărirea a sute de aşa-zise "lucrări ştiinţifice" ale unor escroci din puşcării, pe baza cărora aceştia au beneficiat de reducerea pedepselor şi au fost liberaţi mai devreme decât cuantumul condamnărilor primite. Exemplificam atât cu cazul lui George Copos, cât şi cu cel al fostului manager de la echipa de fotbal FC Arges Corneliu Penescu, care a beneficiat de bunăvoinţa dnei. **Carmen Nicolescu,** prof.univ.dr. la Universitatea din Piteşti, şi a tipărit nu mai puţin de 4 (patru) tratate de specialitate în domeniul teoriei şi managementului presei, în nici doi ani, deşi nu avea nici studii de jurnalism, nici practică la vreun organ de presă, nici nu publicase până atunci măcar un singur articol de profil.

Iată că doar la câteva săptămâni de la apariţia materialului nostru critic, care venea să întregească o lungă listă de materiale asemănătoare difuzate în presa scrisă, on-line sau audio-TV, autorităţile statului încep să reacţioneze. Astfel – potrivit celor scrise de Virgil Burlă în articolul Scriitorii puşcăriilor, verificaţi de CSM (*Evenimentul zilei* din 17 septembrie a.c.) – ***"Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) a decis sesizarea Inspecţiei Judiciare pentru efectuarea de verificari în legătură cu modul de aplicare a dispoziţiilor privind eliberarea condiţionată a deţinuţilor care au scris cărţi, precum şi sesizarea Ministerului Justiţiei pentru modificări legislative".***

Aşteptăm să vedem ce măsuri disciplinare vor lua instituţiile de învăţământ superior faţă de acei prof. univ. care au girat apariţia unor asemenea lucrări, multe plagiate, altele scrise de alte persoane decât autorii.

Blogger sau corespondent voluntar

Pe vremea “comuniştilor”, cum le place tinerilor şi “dizidenţilor” să spună vremurilor dinainte de 1989, nu exista Internet. Şi deci nici bloggeri. Nu existau nici telefoane mobile, Iphone-uri sau tablete. Nu doar la noi, în ţara lui “Dracula=Ceauşescu”, căci Revoluţia mondială a telecomunicaţiilor ultramoderne încă nu se declanşase.

Pe vremea ziarelor tipărite la rotativă şi a televiziunilor abia colorate, a telefoanelor interurbane care funcţionau prin comandă la centralistă, blogerrii se chemau… corespondenţi voluntari. O noţiune adusă la noi de propaganda sovietică, care îi desemna pe acei oameni ai muncii care îşi exprimau părerile despre activitatea desfăşurată de colectivele uzinelor şi fabricilor, ale şantierelor de construcţii sau ale cooperativelor agricole de producţie, cum se chemau fostele gospodării colective. Muncă avântată şi plină de abnegaţie pentru transpunerea în viaţă a preţioaselor indicaţii ale organizaţiilor PCR, iar după 1965 ale mult iubitului şi stimatului secretar general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Aceşti corespondenţi voluntari existau, obligatoriu, pe lângă fiecare ziar şi constituiau – conform doctrinei propagandei comuniste – expresia vie a opiniei publice, ochiul vigilent al maselor muncitoare. Se organizau chiar întâlniri periodice cu aceşti corespondenţi voluntari, iar redactorii ziarelor aveau ca sarcină de serviciu prelucrarea tuturor informaţiilor primite de la aceştia şi publicarea zilnică a cel puţin două-trei asemenea materiale. La ziarul judeţean “Orizont” din Rm. Vâlcea, unde am lucrat o vreme, aveam câţiva corespondenţi voluntari de bază, care transmiteau tot felul de informaţii din localităţile unde domiciliau sau munceau. De la construirea unui nou magazin sătesc sau începerea secerişului la grâu până la depăşirea planului la achiziţii cu două găini şi un curcan de către cooperativa de consum. Existau şi semnalări de fapte negative, precum vânzarea la suprapreţ a unei pâini sau bătaia dintre un brigadier de CAP şi un tractorist de la Staţiunea de Maşini Agricole, cum se chema în ultimii ani fostul SMT (Staţiunea de Maşini şi Tractoare).

Am avut şi corespondenţi “ghiduşi”, care cereau radioficarea cimitirelor sau înfiinţarea de sifonării în comunele în care abia existau câteva fântâni cu apă potabilă.

Nu contest că erau şi unele corespondenţe demne de interes jurnalistic, numai că multe veneau prea târziu, deci îşi pierdeau actualitatea, căci erau trimise prin poştă şi ajungeau la redacţie după 3-4 zile de la eveniment, neexistând posturi telefonice decât la Consiliul Popular, la postul de Miliţie sau la Dispensar şi, uneori, la Oficiul Poştal.

Astăzi, în condiţiile invaziei telefoanelor mobile supersofisticate în toate colţurile ţării, care pot fotografia şi filma şi pot transmite imaginile instantaneu oriunde, nu mai este de mirare că mare parte din reportajele de la TV sunt ilustrate cu “imagini de amatori”, surprinse de (îndeosebi) tineri, care devin astfel corespondenţi-colaboratori. Apariţia reţelelor de socializare, Facebook, Twiter, şi altele asemenea, ca şi uşurinţa creării în masă a bloggurilor, în care fiecare îşi consemnează părerile despre orice subiect, toate acestea au dus la o “globalizare” a diseminării informaţiei. Există astfel, în afara ziariştilor profesionişti din presa scrisă, de la radio şi TV, adevărate reţele de noi “corespondenţi voluntari” amatori, cu imagini fotografiate sau filmate şi transmise instantaneu către mass-media.

Mai nou, ziarele centrale importante au început să publice constant articole şi comentarii semnate de bloggeri sau preluate de pe bloggurile acestora. Cei mai pricepuţi comentatori de pe blogguri sunt invitaţi să vorbească în emisiuni TV, sunt plătiţi pentru intervenţiile lor.

Aşadar, se lasă impresia că gazetăria nu mai este apanajul doar al unor “aleşi”, care au făcut şcoli de gazetărie şi lucrează ca redactori în presa scrisă sau audio-vizuală. De aici, poate, şi superficialitatea cu care se tratează unele subiecte de presă. Goana după senzaţional, morbid şi divertisment monden alungă cultura serioasă către periferia preocupărilor umane. Suntem asaltaţi zilnic de o avalanşă de informaţii, dintre care cele mai multe inutile, redundante şi triviale. Oricine devine comunicator de informaţii.

Sfârşitul presei? Sau începutul alteia noi, globalizante, în care toţi suntem în acelaşi timp furnizori şi consumatori ai aceloraşi informaţii?

Un mare comentator sportiv – Ion Ghiţulescu

În copilăria mea, prin anii 1964-1965, eram înnebunit să ascult transmisiunile meciurilor de fotbal. Nu ajunsese curentul electric şi în satul meu de pe Valea Luncavăţului vâlcean, ca să existe televizoare, de aceea singura posibilitate să îl aud pe Ion Ghiţulescu comentând fiecare pasă, fiecare dribling, fiecare gol sau ratare o constituia bătrânul radio "Oltul" sau "Popular", căci aveam două lădoaie în casă. Iar acestea mergeau doar cu 24 de baterii pătrate de 3,5 volţi, băgate într-o cutie de carton şi legate în serie între ele cu ajutorul lamelelor de metal gălbui. O, Doamne, de câte ori nu se desfăcea o asemenea legătură dintre lamelele bateriilor exact când era o fază de poartă mai palpitantă. *"Şi Uţu, portarul dinamovist, se înalţă şi respinge cu un deget peste poartă şutul lui…"* se întrerupea comentariul palpitant al lui Ion Ghiţulescu. Eu meşteream febril şi reparam cât mai iute defecţiunea tehnică apărută, iar "prietenul meu" comentatorul parcă ştia ce păţisem şi relua pe scurt relatarea anterioară: *"Cum spuneam, Uţu a respins in extremis şutul violent al lui Constantin de la CCA…"*

Cât îl iubeam pe acest comentator sportiv, pentru că avea grijă să nu se piardă o informaţie importantă din desfăşurarea unui meci, repetând-o de cîteva ori!...

Când au apărut, pe rând, şi alţi comentatori, precum sobrul Nicolae Secoşan, calmul Dan Voicilă, emancipatul Mircea Radu Iacoban sau entuziasmantul Sebastian Domozină, emisiunea *Fotbal minut cu minut* a început să fie moderată de "mai bătrânul" Ion Ghiţulescu, urmat peste câţiva ani de Gheorghe Minoiu, care îl va aduce în radio şi pe drăgăşeneanul său frenetic Ilie Dobre.

Ion Ghiţulescu - aveam să aflu mai târziu – se născuse la 27 august 1930, la Bucureşti şi avea să fie şeful Secţiei Sport la Radio România până la revoluţia din 1989, după care va promova ca director al Direcţiei Programe a Societăţii Române de Radiodifuziune.

A urmat cursurile Colegiului Naţional „Sfântul Sava", iar mai târziu pe cele ale Facultăţii de Ziaristică din Bucureşti, angajându-se la Radiodifuziunea Română încă din anul 1951, la numai 21 de ani fiind cel mai tânăr reporter sportiv. În lunga sa carieră radiofonică - ne spune *Enciclopedia Educaţiei fizice şi sportului din România*, vol. II, Bucureşti, Ed. Aramis, 2002 - a efectuat peste 1700 transmisii în direct de la diverse evenimente sportive, dintre care peste 130 au fost transmisiuni de la meciurile echipei naţionale de fotbal. Ca trimis special al Radiodifuziunii Române, a realizat transmisii live sau înregistrate de la Jocurilor Olimpice din 1960, 1964, 1972, 1980, 1984, 1992 şi 1996, de la Campionatele Mondiale de fotbal din 1966, 1990 şi 1994, precum şi de la Campionatele Mondiale de handbal.

Lui îi aparţine şi iniţiativa realizării, în anul 1960, a emisiunii sportive *Cu microfonul printre sportivi*, aceasta fiind una dintre primele producţii radio din România înregistrate pe bandă magnetică. În 1967, se va ocupa de difuzarea primelor emisiuni ale Radio Vacanţa, pe litoral.

Între succesele sale profesionale deosebite, care a rămas în memoria afectivă a multor ascultători, este şi acela din 1969, când a transmis în direct, alături de colega sa Catinca Ralea, aselenizarea şi cele mai importante momente ale misiunii cosmonauţilor americani de pe Apollo 11.

În afara binecunoscutelor şi longevivelor emisiuni sportive *Sport şi muzică* şi *Fotbal minut cu minut*; Ion Ghiţulescu a mai realizat şi prezentat şi alte producţii radiofonice de mare audienţă, precum *Radioprogramul dimineţii de la 6-8* (din 1972 până în 1990) sau lansarea în 1990 a *Matinalului,* precursor al atâtor emisiuni de dimineaţă de la alte radiouri şi televiziuni.

Pentru meritele sale jurnalistice, între anii 1967-1989 a fost ales vicepreşedinte al Asociaţiei Presei Sportive din România.

Este unui dintre cei trei mari corifei ai presei noastre sportive, alături de Ioan Chirilă (presa scrisă) şi Cristian Ţopescu (televiziune).

O interesantă biografie, realizată sub forma unui amplu interviu, ne oferă Corneliu Filip, în cartea sa *Ion Ghiţulescu. Omul de la microfonul radio*, Ed. Rao, 2013.

STUDII ● CERCETĂRI ● EVENIMENTE

■■■ **Apare încă revista *Lumina* în Serbia!** Aflu din *România literară,* nr.34 din 21 august a.c. că la Panciova, în Serbia, apare încă revista (acum trimestrială) de literatură în limba română *Lumina.* Simt o bucurie imensă pentru că acum ştiu că o veche prietenă a mea din adolescenţă,

pe care nu am mai văzut-o de multă vreme, trăieşte. Mi-aduc aminte cu câtă suprindere şi plăcere am cumpărat un număr al revistei ajunse prin 1965, nu ştiu cum, şi în micuţul orăşel de provincie Rm.Vâlcea, unde urmam cursurile gimnaziale. Nerăbdător şi curios, am urcat pe Dealul Capela şi m-am aşezat pe o bancă din spatele Statuii Independenţei. Aici am început să răsfoiesc în grabă paginile cu poezii, proze şi veşti de la fraţii noştri de Dincolo… Eram extrem de emoţionat, pentru că aveam impresia că aud inima românilor din Voivodina bătând puternic alături de inima mea. Iar aceasta se datora noului conducător al ţării, Nicolae Ceauşescu, care va descătuşa vreo 5-6 ani cultura românească de sub tirania strictă a ideologiei comuniste, va restabili legăturile de bună vecinătate în primul rând cu Iugoslavia de atunci a lui Tito (rebel şi privind insistent spre Occident). Această deschidere spre restul lumii va face ca până şi micul şi patriarhalul orăşel Rm.Vâlcea să primească la chioşcuri, spre vânzare liberă, ziare şi reviste din Franţa - precum *Le Monde, Le Figaro, L'Humanité* ori *La Croix,* din Anglia - periodicul comunist *Morning Star,* din Ungaria, Bulgaria – *Rabotnicesko Delo,* iar acum şi din Iugoslavia. Să amintim că primul redactor "răspunzător" al revistei *Lumina* apărută la Vârşeţ în anul 1947 a fost marele poet Vasile / Vasko Popa. Apoi, în fruntea revistei s-au mai aflat: Mihai Avramescu, (1948-1949 şi 1951-1955), Radu Flora (1950), Ion Bălan (1956-1976), Emil Filip (1976), Slavco Almăjan (1976-1981), Aurel Gavrilov (1981, un singur număr), Simeon Lăzăreanu (1981-1994). Din ianuarie 1995 redactor responsabil este Ioan Baba. Ultimul număr este nr.3-4/2015.

■■■ ***Radio Novi Sad* în limba română.** Fiindcă cei de la *România literară* mi-au adus aminte că mai există revista *Lumina* din Panciova, căci la chioşcurile noastre de ziare de astăzi se vinde orice, numai publicaţii de cultură mai puţin, am încercat să aflu de pe Internet dacă mai transmite acel post în limba română din Voivodina pe care îl ascultam cu întreruperi şi gâjâituri, tot cam prin 1965, pe anticul meu radio *Oltul* alimentat cu un lung şir de baterii, căci nu ajunsese energia electrică şi în satul meu vâlcean. Deşi analogică pe vremea aceea, transmisia pe unde medii de 236,6 m ajungea nu doar în România, ci, aflu acum, până în nordul continentului, în Suedia şi Finlanda, dar şi în Crimeea sau Basarabia, de unde veneau în lada prăfuită a radioului meu dumnezeieştile melodii populare moldoveneşti reorchestrate astăzi de *Lăutarii* lui Nicolae Botgros. Şi *Radio Novi Sad 3* transmite în limba română şi astăzi, îl ascult în direct pe Internet graţie noilor tehnologii digitale, care fac să dispară depărtările, făcând din Pământ – vorba lui Marshall McLuhan – "un simplu sat global". Dacă Radio Belgrad este cel mai vechi mediu electronic din Balcani, începându-şi transmisia la 1 octombrie 1914, iar Radio România la 1 octombrie 1924, postul de *Radio Novi Sad* a început să transmită programe în cinci limbi: sârbă, maghiară, slovacă, română şi ruteană, în fosta Iugoslavie, la 29 noiembrie 1949, de Ziua Republicii. Iertaţi-mă, fraţii mei de Dincolo, că v-am uitat atâta amar de vreme, preocupat de grijile zilnice cu serviciu, familia, sănătatea!... Acum simt că am întinerit cu 50 de ani, iar reîntâlnirea cu voi, dragii mei de odinioară, mă face să suport mai uşor "nebunia" noului Turn Babel al civilizaţiei "căreia nu-i mai ajunge Timpul".

■■■ **Despre revista *Echinox* – în *România literară,* nr.33 din 14 august 2015.** Cronicarul literar Daniel Cristea-Enache găseşte timp şi spaţiu să se ocupe puţin şi de o carte care reuneşte corespondenţa dintre Marian Papahagi şi Ion Pop, desfăşurată între anii 1969-1981. E vorba de volumul epistolar *La* Echinox, *în atelier* - ediţie îngrijită şi cuvânt înainte de Lucia Papahagi, prefaţă de Ion Pop, apărut la Editura Muzeului Literaturii Române, Bucureşti, 2015 – care cuprinde un număr apreciabil de scrisori schimbate între cei doi şi având ca „numitor comun" problemele comune legate de apariţia la Cluj a revistei studenţeşti *Echinox*. Se observă, ca o caracteristică a unui asemenea tip de publicaţie, permanenta rotaţie a redactorilor, în funcţie de noile promoţii de studenţi, ca şi lipsa de disciplină gazetărească a acestora, consideraţi prea „leneşi" la scris şi amânând mai mereu predarea articolelor. Deşi cei doi ajung la studii la Paris şi, respectiv, Roma, epistolele lor de aici se ocupă prioritar tot de *Echinox* şi „echinoxişti". Dovadă că gazetăria este o „boală" grea…

■■■ **G.G. Ursu şi revista "Convorbiri literare".** Aşa se intitulează articolul publicat de istoricul literar Nicolae Scurtu la rubrica sa permanentă "Restituiri" din aceeaşi revistă *România literară,* nr.33 din 14 august 2015. Sunt publicate patru scrisori trimise de istoricul literar, poetul şi memorialistul G.G. Ursu (1911-1980) în anii 1941-1943 către cel numit de către Perpessicius "Hurmuzachi al istoriei literare", adică I.E. Torouţiu (1888-1953), care conducea în acei ani de război – de la Bucureşti - revista *Convorbiri literare.* Epistolele aduc informaţii inedite nu doar despre colaborarea lui G.G. Rusu, profesor la liceul din Tecuci, la binecunoscuta revistă, ci şi despre *"atmosfera de provincie, condiţia cercetătorului literar, mediocritatea şi lipsa de orizont cultural al celor mai mulţi dintre intelectuali".* Ar mai fi de reţinut, în acest context, încrederea pe care încearcă să i-o insufle marele istoric literar I.E. Torouţiu mai tânărului său emul şi corespondent, susţinând că *"în republica noastră a literelor, nu încape vorbă de capitală sau provincie".*

■■■ **Zilele „Pamfil Şeicaru" la Buzău.** În zilele de 21-22 oct. a.c., Fundaţia "Mareşal Alexandru Averescu",în parteneriat cu Biblioteca Judeţeană "V. Voiculescu", Inspectoratul Judeţean Şcolar Buzău şi Asociaţia Jurnaliştilor Buzoieni, organizează a XI-a ediţie a manifestării Zilele "Pamfil Şeicaru", cu prilejul comemorării a 35 de ani de la trecerea în eternitate a ziaristului de origine buzoiană. Cu acest prilej, vor avea loc următoarele activităţi: in prima zi - simpozion dedicat lui Pamfil Şeicaru, lansare de carte *Pamfil Şeicaru în arhivele CNSAS* de Florian Bichir, *Presa militară din judeţul Buzău*, slujbă de pomenire la biserica din satul Tăbărăşti, locul nasterii lui Pamfil Şeicaru. A doua zi - concursul publicaţiilor şcolare din judeţul Buzău, preşedintele juriului fiind conf. univ. dr. Marian Petcu, şi cred că lansarea volumului *Istoria jurnalismului din judeţul Buzău. Enciclopedie cronologică 1839-2014*, de subsemnatul.**(Viorel Frîncu)**

■■■ „**Procesul ziariştilor" din 1945.** Într-un nr. viitor vom publica o evocare a simulacrului de „proces al ziariştilor" din mai-iunie 1945. Între aceştia se aflau Nichifor Crainic, Pamfil Şeicaru, Ilie Popescu-Prundeni, Radu Demetrescu-Gyr, Stelian Popescu, Ilie Rădulescu ş.a., care au fost judecaţi şi condamnaţi la ani grei de temniţă de către Tribunalul Poporului, instanţă extraordinară înfiinţată în baza Legii nr.312 din aprilie 1945 privind urmărirea şi sancţionarea celor vinovaţi de dezastrul ţării. Declaraţi „duşmani ai poporului", au primit ani grei de închisoare, precum şi interzicerea unor drepturi.

Nu ştim însă dacă vom mai putea să evocăm acest fapt istoric, sau vom fi arestaţi, ca şi acei gazetari, pentru „delictul de opinie" de a scrie despre nişte oameni consideraţi criminali de fostul Tribunal al Poporului, dar şi de recent adoptata Lege nr.217/2015 „antilegionară". Ei au fost acuzaţi că au făcut parte din Mişcarea Legionară sau au scris la reviste legionare, că au susţinut alianţa României cu Germania hitleristă şi războiul dus împotriva Uniunii Sovietice.

Zaharia Stancu în mijlocul unui grup de jurnalişti suedezi, în 1966. *Fotografie din arhiva Gabrielei Melinescu*

■■■ **A murit Corneliu Vadim Tudor.** În ziua de 14 septembrie a.c. s-a stins din viaţă, în urma unui infarct, scriitorul, omul politic şi ziaristul fondator al revistei şi Partidului *România Mare*, pe care le-a condus până în ultima clipă. Avea numai 65 de ani, fiind născut la 28 noiembrie 1949 la Bucureşti. Discipol al romancierului Eugen Barbu, a dus mai departe verva polemică şi pamfletară a acestuia, sfârşind adesea în izbucniri temperamentale cu caracter naţionalist şi xenofob, dar şi în atacuri la persoană dure şi sfidând bunul-simţ. Sociolog şi istoric prin formaţia universitară, era un pasionat colecţionar de documente şi obiecte ale unor mari personalităţi, avea o cultură şi o memorie prodigioase. Ca senator în Parlamentul României între 1992-2008, europarlamentar din 2009, candidat la Preşedinţia României în 1996, 2000 când a ajuns în turul II, 2004, 2009 şi 2014, a arătat că este un bun, dar şi virulent orator. A publicat 32 de cărţi de poezie şi eseuri, a scris piese de teatru radiofonic şi un scenariu de film (*Triunghiul morţii*, în regia lui Sergiu Nicolaescu). A fost un gazetar talentat, dar şi de temut, activând în presă încă din 1972, la început în redacţiile *România liberă* şi *Magazin*, iar apoi din 1975, ca la Agenţia de Presă *Agerpres*. Împreună cu Eugen Barbu, lansează în mai 1989 publicaţia *România Mare,* care continua într-un fel politica editorială a revistei *Săptămâna (culturală a Capitalei)* a maestrului său, apoi mai scoate revista *Politica* şi ziarul *Tricolorul.* „Dumnezeu să-l ierte!"

■■■ **Ion N. Oprea a primit medalia „Prieten al Comunităţilor Evreieşti din România”.** Aflăm că domnul Ion N. Oprea, binecunoscut ziarist şi istoric al presei, a primit în ziua de 25 septembrie a.c., alături de alţi trei oameni de cultură ieşeni, în cadrul “Săptămânii Diversității”, dedicată “Festivalului tradițional inter-etnic”, Titlul şi Medalia de Onoare cu inscripția “Prieten al Comunităților Evreiești din România”, sub care stă scris – “Iubitor de pace și iubitor de oameni. Din învățăturile părinților”. Distincţia i-a fost înmânată ca semn de preţuire şi apreciere pentru punerea în evidență a contribuției evreilor la istoria și cultura României, inclusiv în presă, informarea publicului larg cu privire la persecuțiile rasiale la care au fost supuşi mari intelectuali evrei de-a lungul timpului, cât şi pentru multitudinea de cărți publicate, care cuprind ample referiri la comunitățile evreieşti din orașele Moldovei: Cernăuți, Bârlad, Vaslui, Dorohoi, Huși, Rădăuți, Siret și Câmpulung, amintind şi tratând şi perioada întunecată a Holocaustului. În scrierile sale, Ion N. Oprea a cinstit permanent memoria acelor oameni care au sărit în ajutorul semenilor lor prigoniți și uciși doar pentru singura lor vină de a se fi născut evrei, a arătat prețuire și prietenie colegilor de liceu, profesorilor și colaboratorilor evrei, crezul care îl animă constant fiind: *„Cunoaștera prin cultură poate fi mereu o poartă deschisă spre prietenie”.*

■■■ **Al. Macedonski – gazetar.** În noiembrie a.c. se împlinesc 95 de ani de la moartea scriitorului Al. Macedonski (1854-1920), cunoscut îndeosebi ca poet simbolist şi prozator, autor al unei nefericite epigrame adresate lui Eminescu în chiar momentul spitalizării sale, dar aproape ignorat ca publicist. Deşi a fondat o mulţime de reviste şi ziare, nu are nicio prezentare personală în marea enciclopedie *Istoria jurnalismului din România în date* (2012). Până ce vom publica un articol special dedicat lui Macedonski - gazetarul, iată o listă cu câteva titluri de publicaţii periodice scoase de el: *Oltul* (1873-1875), *Vestea* (1877-1878), *Dunărea* (1878), *Trăsnetul, Fulgerul* şi *Plevna* (1878-1880), *Tarara* (1880), vestita revistă *Literatorul* (1880-1919), *Stindardul ţării* (1888), *Streaja ţării* (1889), *Lumina* (1894), *Liga ortodoxă* (1896), la care va debuta Tudor Arghezi cu pseudonimul Ion Theo, *Forţa morală* (1901), *Le beau Danube bleau* (1905), *Liga conservatoare* (1905), *Revista critică* (1910). A colaborat la o mulţime de gazete, din ţară şi de peste munţi, dar şi din străinătate, verva sa polemică, stilul acid şi bătăios provocându-i adesea neplăceri. Este cert, gazetarul Macedonski trebuie redescoperit!

Cărţi primite la redacţie

***În această vară am primit mai multe cărţi la redacţie, care vor îmbogăţi Biblioteca noastră de Presă. Mulţumim autorilor şi vom vorbi despre ele în numerele viitoare ale* „Buletinului de Istoria Presei”.**

● **Petre Cichirdan, Arhim.Veniamin Micle**, *Interviul anului. Un monarh la 75 de ani,* Ed.Praxis a Arhiepiscopiei Râmnicului & Ed. Intol Press, Rm.Vâlcea, 2015.
● **Petre Cichirdan,** *Spiritul 21 şi aforismele lui Brâncuşi,* Ed. Intol Press, Rm.Vâlcea, 2013.
● **Petre Cichirdan,** *Napoleon Bonaparte şi apocalipsa mileniului trei,* Ed. Intol Press, Rm.Vâlcea, 2013.
● **Dragomir Ciobanu**, *Două decenii de jurnalism în Jimbolia,* Ed. Artpress, Timişoara, 2015.
● **Ion N. Oprea**, *Viaţă, viaţă…,* Ed. Pim, Iaşi, 2015.
● **Ion N. Oprea**, *Revistele? Luminoase, instructive şi educative,* Ed. Pim, Iaşi, 2015.
● **Ion N. Oprea**, *Aniversară 83,* Ed. Pim, Iaşi, 2015.
● **Ion N. Oprea**, *Vaslui – Capitala “Ţării de Jos” în presa vremii. 1875-2005,* Ed. TipoMoldova, Iaşi, 2005.
● **George Achim,** *Cuvintele mele,* Ed. Preşcoala, Rm.Vâlcea, 2015
● **Fenia Driva,** *Iubirea mişcă soarele şi celelalte stele,* Ed. Sf. Ierarh Nicolae, Brăila, 2015.
● **Fenia Driva,** *Scriitori bibliotecari, bibliotecari scriitori,* Ed.Sf.Ierarh Nicolae, Brăila, 2015.

TABĂRA DE CERCETARE DE LA ŞIRINEASA

Anul acesta nu am putut organiza Tabăra de cerce-tare de la Şirineasa în perioada de vară stabilită, pentru că s-a nimerit a fi în ultima săptămână cu călduri caniculare de 39-40°C şi săptămâna următoare cu ploi interminabile şi temperaturi scăzute sub 18°C.

Am fost în comuna vecină, la Biserica de lemn din Popeşti-Urşi, şi am încercat să aduc 4-5 voluntari care lucrau acolo la restaurare, măcar pentru 2-3 zile de lucru la Biserica de lemn din Şirineasa. Aveam de gând să continuăm căutările de reviste vechi bisericeşti în podul bisericii, căutări făcute anul trecut cu cei trei studenţi-arhitecţi (vezi *BIP* nr.7-8/2014), dar nu s-a putut din cauza ploilor.

Am lucrat totuşi într-unul din spaţiile de depozitare a colecţiilor de reviste şi ziare de la Centrul Român de Istoria Presei, ajutat de un muncitor zilier plătit, timp de două zile. În prima zi am descărcat vreo 12 saci cu publicaţii, le-am desprăfuit pe fiecare în parte şi le-am pus la aerist pe o masă lungă de lemn. Muncă migăloasă, căci au fost circa 1200 de reviste şi ziare dinainte de 1989, pe care le-am luat din nou la mână a doua zi şi le-am triat după titluri. Am nimerit un lot cu reviste literare: *Familia* (Oradea), *Transilvania* (Sibiu), *Tomis* (Constanţa), *Ateneu* (Bacău) – colecţii incomplete din anii 1973-1978, plus diverse ziare apărute imediat după 1990, numere disparate, precum şi alte materiale: afişe, pliante etc.

Am reparat, totodată, acoperişul găurit la unul din spaţiile de depozitare.De aceea e nevoie de depozit nou.

Apariţia şi dezvoltarea presei francofone din Istanbul în a doua jumătate a secolului al XIX-lea

Seza Sinanlar Uslu
Universitatea Tehnică din Yıldız

Apariţia presei în Imperiul Otoman începe prin apariţia presei francofone, căci primele publicaţii în Imperiu erau făcute de către francezi şi, desigur, în limba franceză. Această istorie a presei francofone din Istanbul arată marea influenţă franceză, inclusiv a limbii, în Imperiul Otoman. Se ştie foarte bine că francofonia nu se referă doar la uzul francezilor, dar şi al populaţiilor etnice din Imperiu care preferau utilizarea limbilor otomane şi a francezei pentru comunicare, pe când presa franceză juca un rol de iniţiatoare pentru presa otomană.

În perioada când apăreau primele publicaţii în Imperiul Otoman, în anii 1820-1860, dezvoltarea presei se făcea foarte lent, dar începând din 1870 ea şi-a găsit drumul în Imperiu. Tirajul jurnalelor s-a mărit considerabil, iar limbile de publicare s-au diversificat.

Această dezvoltare a continuat cu şi mai mare intensitate în anii 1880, în ciuda cenzurii Hamidiene. După instaurarea celei de-a doua Monarhii Constituţionale în 1908, perioada numită „Epoca Constituţională", presa francofonă a început să-şi piardă puţin câte puţin din greutatea sa politică, cu toate că din punct de vedere cultural francofonia a fost întotdeauna la modă. De exemplu, în timpul Primului Război Mondial, Franţa făcea parte din Puterile Antantei, iar Imperiul Otoman era contra acestora, cu toate acestea cîteva ziare francofone au continuat să se publice.

Pentru a aprofunda subiectul nostru, să încercăm să examinăm punctele istorice, politice şi culturale care ne vor da o istorie a presei francofone din Istanbul în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Primele exemplare ale presei francofone din Istanbul, chiar cele ale Imperiului Otoman erau publicaţiile făcute de Ambasada Franţei în anii 1795-1797.[1] Aceste publicaţii, precum *Bulletin des nouvelles* şi *La Gazette Française de Constantinople*, serveau la informarea comunităţii franceze, ca şi a levantinilor de origine franceză şi a străinilor care se găseau la Constantinopol. Aceste publicaţii erau organele oficiale ale Revoluţiei Franceze în exterior, având ca misiune să facă cunoscut noul regim republican.[2]

Raymond Verninanc, care era trimisul Republicii Franceze la Constantinopol în 1795[3], a scos prima publicaţie: *Bulletin des nouvelles*. Succesorul său Aubert Dubayet (1759-1797) a continuat să conducă acest buletin, dar sub alt nume: *La Gazette Française de Constantinople.* În afara acestora, o a treia publicaţie, numită *Mercure Oriental,* a apărut pentru o perioadă foarte scurtă[4] (numai 6 numere în 2 luni). ***(Continuarea în numărul următor)***

---

[1] O. Koloğlu, „Basın", *Dünden Bugüne Istanbul Ansiklopedisi,* v.2, Istanbul, 1994, p.69.
[2] G. Groc – I. Çağlar, *La Presse Française de la Turquie de 1795 à nos jours,* Istanbul, 1985, p.77. 202.
[3] F. Hitzel, „Les relations franco-turque à la fin du 18e siècle", *La Campagne d'Egypte 1798-1801. Mythes et Réalités,* Paris, 1998, p.44-45.
[4] G. Groc – I. Çağlar, *ibid.,* p.6.

[Începem astăzi o traducere a unui articol apărut în revista turcă *„Synergies"*, nr.3 - 2010, în care sunt descrise începuturile presei de limbă franceză în Imperiul Otoman la sfârşitul secolului al XIX-lea. Contextul politic şi cultural în care au apărut aceste reviste şi ziare, înainte chiar de cele în limba turcă, explică oarecum şi începuturile presei în limba română, ştiut fiind că Ţara Românească şi Moldova se aflau la sfîrşitul sec. al XVIII-lea şi începutul sec. al XIX-lea încă sub suzeranitatea Imperiului Otoman, ai cărui sultani şi viziri nu vedeau cu ochi buni apariţia şi răspândirea presei în rândul populaţiilor stăpânite.]

Director: CONSTANTIN POENARU
Redacţia: C. P. 5-50, 053020 Bucureşti, 5 ● tel. 0745/95.29.81
Adresa de contact online: ccpoenaru@gmail.com